

ŽELEZNIČAR

GLASILO SLOVENSkih ŽELEZNIŠKIH NASTAVLJENCEV

Uredništvo se nahaja v Trstu, ulica Boschetto, 5 - Telefon 1570.

Upravišтво Dunaj V. Zentagasse 5.

Izhaja v Trstu 1 in 15 vsaki mesec

Nefrankirana pisma se ne sprejemajo. Rokopisi se ne vračajo.

Naročnina za celo leto 9.40 K.

za pol leta 4.70 K.

Pozamezna števil. 18 vin.

Pr. 53/8.

Razsodilo

V Imenu Njegovega Velicanstva Cesarja!

C. k. deželno sodišče v Trstu kot sodišče v tiskovnih zadevah, odločivši na zaprosbo c. kr. državnega pravdnika z dne 17/7 08 Ss 53/8/1 izreka:

1). Vsebina članka: «Klic na žene! in sicer od stavka ki začneja z besedami: «A isti božji namestniki... in končuje z besedami «namestniki povejo», izvršene v časniku «Železničar» z dne 15. julija 1908 št. 10, ima vse objektivne znake pregreška po § 302 k. z. ter članka IV. zak. 17/XII 1862. št. 8 Z. D. L. ex 1863.

2). Potrjuje se uže uvedeno zaplenjenje imenovane tiskovine, prepoveduje se daljino razširjanje iste in ukazuje se uničenje nabranih eksemplarov in istih ki imajo se nabrati kakor hitro postane navzoči odlok pravomočen ter uvrstitev navzočega razsodila v uradnem listu ter v časniku «Železničar» v smislu zakona.

Trst, dne 18. julija 1908.

Razlogi:

V gori navedenem stavku z navedenjem izmišljenih ali neresničnih in zvitihi prigodb se izročuje duhovni stan javnemu zaničevanju, pretvezno nevarnem občemu blagostanju ter se ščeva druge k zaničevanju zoper vojno ter vojaško službo, pretirava zla vojske, s tem, da se obdoljuje vojno kot uzrok tih zla.

Razvidno je zatorej, da navedeni članek vsebuje vse objektivne znake pregreška po § 302 k. z. ter po članku IV. zak. 17/XII 1862 št. 8. Z. D. L. ex 1863 in zato se je razsodilo kakor gori.

Trst, dne 18. julija 1908.

CHERSICH.

Parlamentarna in vladina komedija s železničarji.

Septembra meseca letošnjega leta poteče vladi rok, tekom katerega se je pred tremi leti obvezala, udovoljiti zahtevam železničarjev, kakor so jih predložili v posebni spomenici. Do letos se vlada ni zmenila za to spomenico in gotovo se ne bi bila niti ganila, ako jo ne bi bili spomnili na dano obljubo socialistični državnozbornski poslanci. Le-ti so jej hoteli pomagati pri tej akciji in poslanec Dr. Ellenbogen je zbral vse zahteve železničarjev v en predlog in izračunal, koliko bi bilo potrebno denarja, da se vsem tem zahtevam more ugoditi. Dotični znesek, 20 milijonov kron, stavil je v drugi predlog ter to oboje predložil v

seji proračunske komisije v odobrenje. Toda meščanski klerikalni in liberalni poslanci so v tej seji odbili kot en mož oba predloga, dočim so socialno-demokratski zastopniki kot en mož zanje glasovali.

Gospoda v železniškem ministerstvu so se vedno izgovarjali, da bi radi ugodili zahtevam železničarjev, a da nimajo za to potrebnih denarnih sredstev, ker jim finančni minister odreka vsako pomoč. Dr. Ellenbogen je vsled tega hotel pomagati finančnemu ministru iz te «zadrege» in je stavil v proračunski seji predlog, da se v to svrhu zviša proračun za železniško ministerstvo za 20 milijonov kron, kateri naj bodo železviškemu ministru na razpolago. Finančni minister se je takoj ustrašil, da bi ta predlog v resnici prodril, in da bi moral res šteti daljnih 20 milijonov iz državne kase, a potolazil ga je hitro njegov tovariš, gosp. Derschatta, ki se je trudil, ta Ellenbognov predlog prikazati le kot golo demagogijo, češ da se za zahteve železničarjev z 20 milijoni ne opravi prav ničesar in bi bilo za to treba najmanj 150 milijonov kron, kar pa država absolutno ne more dati. Finančni minister je torej priznal opravičenost železničarskih zahtev, ni pa maral, da dobi na razpolago sredstev, s katerimi bi te zahteve tudi realiziral. Ellenbogen je zahteval 20 milijonov in ne 150, a tudi te malenkosti ni maral dobiti na razpolago. Da, pretel je, da kar demisijskura, če bi se dovolila ta svota železničarjem.

Dne 26. junija razpravljalo se je o Ellenbognovih predlogih v plenarni seji. Tudi tu je propal predlog za zvišanje proračuna za 20 milijonov, dasi je bil sprejet prvi predlog, to je oni, v katerem je Ellenbogen natančno preciziral vse zahteve. In glej zopet komedijo! Isti gospodje, ki so s svojimi glasovi pobili 20 milijonski predlog s razloga, da ta svota ne zadostuje za železničarje, stavili so takoj nato drugi predlog, v katerem zahtevajo za železničarje le 15 milijonov, ki naj bi pa zadostovali. Petnajst je torej več nego štiri in dvajset! In se nekaj interesantnejega se je zgodilo! Isti finančni minister, ki je z jedne strani trdil, da ne more dati za železničarje prav ničesar, ker nima odkod vzeti denarja, in s druge strani

povdarjal, da je 20 milijonov naravnost smešna svota, s katero železničarjem ni prav nič pomagano, ker je za ureditev njihovega gmotnega stanja treba najmanj 150 milijonov, ponudil je sam, svojevoljno brez vsakega pritiska 20-8 milijonov, ki naj bi se razdelili med vse državne uslužbence, tako, da bi železničarji dobili od tega svotico 8-3 milijonov. Kar na hitro je dobil tedaj finančni minister 20-8 milijonov, dočim je pred kratkem trdil, da je državna kasa prazna, a se pred kakimi osmimi meseci še bahal, da znaša prebitok državne blagajne 146 milijonov.

Dvajset milijonov kron je bilo toraj premalo poslancem v proračunski in v plenarni seji; ista svota ni zadostovala ministrom finance in železnice, a takoj po glasovanju, s katerim je bila ta svota odbita, smatrali so meščanski poslanci zapostno 15 milijonov in finančni minister celo 8-3 milijonov.

Dragi železničar! Kaj naj se vendar vse stori s temi par novčiči? Posmehni se vendar tej sramoti! Če računaš, da je od vseh 179.357 državno-železniških uslužbenecv le 100.000 deleznih teh «milijonov», ker moramo odračunati uradnike, ki so izvezeti, vedi, da pripade tebi mesečno borih 7 reči sedem kronic! To je naravnost nekej strašnega, neodpušljivega!

Železničarji, danes poznate dobro svoje prijatelje, parlament in vlado. A tudi vlada vas dobro pozna, videla vas je na koalicijskem shodu na Dunaju, v hotelu Savoy. Tam se vas je ustrašila in boji se vas.

Svoboda dela.

Za časa, ko je živel kmet in delavec kot suženj svojim postavljenim grajščakom, vihteli so biriči bič po njihovom znojnem telesu, da so izrabili vso njihovo moč za prôcvit bogastva tiranov. Ako se je predrznil tistikrat človek pobrati gnjilo jabolko izpod grofovega drevesa, ali pa piti vodo v tiranovem paradižu, zažvižgal je valptov bič po njegovem hrbtu in odveden je pil pred tiranov tron, kjer je bil «milostno» obsojen na zapor v temno pod-

da so že storili svojo dolžnost, če so plačali poroko, in da smejo potem na svojej ženi tudi drva sekati, češ, saj se mi je pri poroki povedalo, da mi mora biti pokorna in t. d. Recimo, da ima tak mož isto plačo in istotoliko družino, kakor sem omenila pri prvem slučaju. In mesto da na dan plačila prinese svoj bôri zaslužek, ga domov gredé zapije ali pa zaigra. Ženo in otroke pa doma pretepe, mesto da bi jim bil prinesel kruha.

Ne bodem tu navajala trpljenja ženâ, ki živijo v srečnem zakonskem stanu. Kar pa trpi žena v takim zakonu, čegar drugo polovico sem ravno opisala, to more vedeti in čutiti le ona sama, ki trpi. Iz tistih solzâ, ki so jih pretočile in jih še pretakajo, take vrste ženâ, prodane po klerikalizmu v to dosmrtno sužnost, napravila bi se morja in ne le reke. Morebiti bi se bile žene že same rešile iz te sužnosti, ali klerikalizem je dobro preskrbel za to, da se ne morejo ganiti. Otrôk mora živeti in ravnati toliko, kolikor jih jej «Bog dà». Nejevoljna je velikega števila, ali kljub temu ljubi vse in se ne loči od njih, a še manj z njimi vred od svojega moža, ker ne vé kam. Noč in dan dela za svoje otročiče, vedno je v tej službi, niti jedne proste ure nima. Ali, za to delo nima plačila. Kaj naj bi tedaj jedla, ako bi zapustila z otročiči vred svojega moža. In tudi, ako bi jej morda vest ne bila preteška, če bi pustila vso družino možu in se spustila sama v širni svet, iskat zaslužka, si ne zboljša tudi v tem slučaju. Službe za ženske so redkejšje in dosti slabše plačane, nego moškim. Komaj sama zase bi si prislužila najpotrebnejše. Ne preostaja jej zato družega, nego

Žena in Eva

Piše Marija Rakovec.

Ako bi človek premišljeval, kako žrtev si je izbral klerikalizem, da doseže svoje črne namene, bi se mu kar stemnilo v glavi. Mislil bi, da pod solncem kaj takega ni mogoče, ali vendar je res.

To vemo, da je svet že več tisoč let pred Kristovim rojstvom stal, ali tega ne ve nihče na svetu in tudi nikdar ne bode vedel, koliko časa da stoji. Konečno vemo le še toliko, da so ljudje nekda nagi po zemlji tekali, ker niso znali delati ne platna ne sukna, da bi si bili napravili obleko. Niso si znali napraviti ne ognja ne hiš; potikali so se po hosti in si iskali zavetja v skalnatih votlinah, podzemskih jamah ali pa pod grmovjem ter so se hranili s surovimi rastlinami. Z jedno besedo, živeli so ko divja žival. In ti ljudje naj bi bili morda za več tisoč let nazaj poznali natanjko življenje svojih «prednikov» in naj bi bili tudi vedeli, da je bilo prvima človekoma ime Adam in Eva! Niti sanjalo se jim ni o njima in še manj, kako bi jima bilo ime!

Takoj pri prvah besedah, s katerimi začneja klerikalizem svoja podfarnljenja, se vidi, kako kruto vara ženo, ko vedno kriči, da za Evin greh mora ona biti sužnja celo svoje življenje. Ravno ta «Evin greh» mu je sredstvo, da opravičuje zapostavljanje vsega ženstva in na ta «greh» se sklicuje, ko tišči ženo v večno

taka bremena da pod njimi tisoče in tisoče njih prezgodaj premine. Da govorim resnico, zadostuje nam en sam izgleđ.

Vzemimo ženo, ki ima morda deset otrok, njen mož zasluži po dve kroni na dan, ob nedeljah in praznikih in ob slabem vremenu pa celo nič, torej mesečno največ dvainpedeset kron. Računajmo najmanjše stanovanje za dvanaest ljudi deset kron, in dvanaest kron za drva, obutev in obleko, tedaj ostane za hrano vsej dvanajstotici skupaj, na mesec trideset kron. Če to razdelimo na posamezne osebe, dobi vsaka le osem vinarjev na dan. Ako bi torej človek štirikrat na dan jedel, mora žena napraviti kosilo za dvanaest oseb s štirindvajsetimi vinarji. Pri teh številkah sploh ne moremo ničesar govoriti, nego samo misliti.

Toda družina morebiti še ni vsa tukaj; žena je mlada in dasi ima že desetotico otrok, vendar družina še raste naprej. Vsa obupana potoži pri spovedi, da se je začela braniti otrok, ker jih nima s kom preživeti. Grom zagrmí v spovednici in strele švigajo nad ubogo ženo. Pekel in vica se široko odprô, da jo požrô, ako se protivi «božji volji». «Ze Bog poskrbi zanje; Eva je grešila v raju, ti moraš pa sedaj za njen geh tpeti; trpi, Bog ti bode že pomagal; to so tolažilne besede božjega namestnika. No in tako pridemo tudi še do dvanaest ali pa tudi do več otrok.

Tu sem pojasnila slučaj, če ima žena dobrega, ljubečega moža, ki prinese domov toliko, kolikor več more zaslužiti. Poglejmo pa žentev, pri kateri mož ne poroči svoje žene iz ljubezni, nego si jo je kupil od klerikalizma samo za svojo samopašnost. Taki možje mislijo,

zemsko ječo. Ni se smel opravičiti niti z lahko besedo, ker gospodar je imel nad njim vso moč, mogel ga je tudi kratkoma ubiti. Delati je moral le tako, kakor mu je tiran ukazoval in plačilo za delo je bila zadnja stvar.

To staro brutalno suženjsko razmerje se je premenilo v današnje moderno sužnost. Danes ne tepe več gospodar svojih delavcev, nima pravice soditi jih in zapirati v podzemsko ječo, pač pa ima »pravico« vreči svojega delavca z vso njegovo družino na cesto ter ga pustiti tam gladu poginiti. Ta moderni tiran, kapitalist, ima tudi pravico določevati svojem delavcu ceno za njegovo delavno moč. Ako je ta cena še tako nizka, ubogi moderni suženj se more toliko pomagati kakor si je mogel srednjeveški suženj; delo mora sprejeti, ako si hoče ohraniti vsaj svoje življenje. In to imenujejo danes nekateri *svobodo dela*.

V imenu take svobode dela se je množilo bogastvo trustom, se zidale palače, speljavale železnice in gradile ceste, da se je laglje spravljalo blago, ki ga je produciral delavec v šestnajsturnem dnevnem delu za svojega gospodarja. Vse to po zakonu globoke malhe kapitalističnih tiranov! In nihče jih ne sme motiti, kadar preštevajo konci leta milijone, zaslužene s žuljevimi rokami svojih delavcev. Poprašaj se, delavec, kje so tvoji letni dohodki, kje je letni trud tvojega suženjskega dela! Tam v onih milijonih tiči, ki jih premešava tisti, ki ti daja delo. Če temu modernemu tiranu potožiš, da nimaš ničesar od vsega svojega truda, odgovoril ti bode, da si svoboden, da lahko delaš ali ne delaš, češ da te nikakor ne sili, da delaš pri njem za plačilo, ki ti jo on daje. To je tvoja svoboda!

Današnji proletarec se torej le malo razlikuje glede svojega gmotnega stanja od svojih pradedov. Naš dom je tovarna, rudokop, železniška proga in če hočemo preživeti sebe in svoje družine, moramo takorekoč nepretrgano sužnjati v teh domovih. Naše življenje je torej še vedno suženjsko, sibirsko in duša našega delovanja se steka še danes v globoke blaginje naših delodajalcev. Da, še danes smo čuvani od kapitalističnih čuvajev, ki pazijo na nas kakor na ljudi brez vsakega poštenja, brez vsake časti. Kakor na zločinca gledajo nate pri južni železnici oboroženi privatni biriči, uniformirani »kijučarji« in pazijo, da se ne skrivijo kak las požrešnemu kapitalistu. Tudi to v imeu svobode dela!?

In ti delavec, ki se zavedaš svojih človeških pravic, vedi tudi, da istih ne bodeš izvojeval v bratstvu s kapitalistom in z njegovimi biriči. Ne pusti se zapeljati in ne daj se prodati. Denuncijantstvo je najustudnejši posel sveta. In to opravilo ti nalagajo kapitalisti, če se jim hočeš prikupiti in njim služiti. Vedi, da še devetindevedeset tvojih tovarišev ostane v istem siromaštvu in v istej sužnosti, ako se je posrečilo morebiti tebi z umazanimi denuncijantstvom izboljšati svoje stališče. Ostani v združenih vrstah, v vrstah svetovnega proletarijata. Zavedaj se ti, slovenski železničar, ti slovenski proletarec, da tvoj italijanski, nemški tovariš trpi isto, kar trpiš ti in da se moramo vsi združiti, krepko združiti, da dosežemo toli željeno svobodo v obče in posebno svobodo dela.

Delavec je imel nekdat le jednega jedinega sovražnika, svojega podjetnika, s katerim

edinim se je moral boriti na življenje in smrt v njegovem podjetju. Danes se nam nastavljajo pod plaščem narodnosti še drugi sovražniki, hujši parazitje. Nezavedni so in zapeljani od kapitalistov. V boju za svobodo dela tvorijo vojsko janičarjev, ki morijo svoje brate, svoje sotrpine. Tudi oni so lačni, a zapeljani in nezavedni pretijo: ako nečeš ti delati tukaj za to plačo, pa bodem delal jaz.

Ako vse to premisliš, proletarec, železničar, postal boš socialist in zavedel se boš svoje naloge v človeški družbi in v tistem trenutku bode izgubila nad teboj, južni železničar, vso moč N. D. O. in z njo vred vsa garda njlovih oboroženih ključarjev in postal boš svoboden delavec pri svojem delu.

I. M. c.

Kranjski klerikalci pri poštemem delu.

Da slovenski klerikalci niso bili v svojem bojvnem orožju posebno izbirljivi, vč pač vsak otrok, da pa zabredejo v take globine, kakor so to v zadnjem času pokazali, vendar nobeden pošten človek ne bi mislil. Značilno je, da so si za »poskušne zajce« izbrali železničarje, kateri bodo pač našli potov, častivrednim (?) gospodarjem, igro prav temeljito pokvariti.

Poseben znak slovenskega farja je, da vtakne svoj nos v vsako stvar in če o nji nima ni najmanjšega pojma. Ne moremo se toraj čuditi, če se je velik del teh nebodijih-treba poprijel v zadnjem času postranskih poslov, ki jim naj polnijo nikoli site bisage. Tak gospod je tudi župnik St. Lorenske fare na Dolenjskem, znani Oblak, kateremu dohodki njegove fare ne zadoščujejo in je vsled tega primoran, se pečati še z mlekarso kupčijo. Seveda ima o kupčiji, ki naj bi bila na realni podlagi, kaj čudne pojme in smatra konzumente za take tepce, ki ne poznajo razločka med vodo in mlekom, ali pa, ki pričakujejo od Oblaka čudežev, kakor o njih beremo iz Kane-Galilejske.

Ali mož je za enkrat napravil račun brez krčmarja in odjemalci njegovega mleka so mu bili primorani potom sodnije povedati, da imamo v Avstriji nekaj zakon, ki prepoveduje ponarejevanje živil. Gospoda Oblaka se seveda s takim opominom ne spravi z ravnotežja, tem manj, ker poleg svojih vsestranskih poslov vendar še dobi časa, brati dobro poučenega »Slovenca« in »Domoljuba«, iz katerih povzema, da imajo danes izključno prevlado v državi klerikalci, ergo se mu ne more skriviti las na prebrisani glaviči.

Logika, ki se jo je bil mož napravil ni bila slaba, posebno, ker je zvita buča prišla do zaključka, da se njegovo mleko vozi po železnicah proti Trstu i t. d. in da so na teh železnicah nekaki ljudje, katerim se sme pač po njegovem mnenju v obraz vreči najpodlejša natočevanja. Zagovor pred sodiščem mu je bil toraj lahak in sama izpovedba, da so železničarji dolenjske mleko St. Lorenske mlekarne kradli in tako nastali primanjklaj dopolnjevali z vodo, je zadostovala, da se je prepričal sodnik o popolni nedolžnosti gospoda fajmoštra, češ:

«Mož, ki ima pol svojega življenja opraviti le z molznjo, mora ta posel gotovo razu-

meti in njegov vzvišen stan v družabnem življenju mi je porok za njegovo poštenost, med tem, ko ves svet vé, da so na železnicah uslužbeni sami nezadovoljneži, o katerih se v obče govori, da dobre kaplje ne zavračajo».

Če med te dobre kaplje železničarji pristevajo tudi mleko, o tem se seveda ni govorilo.

Oblakova in sodnikova logika ni bila pravem na kvar in gospod Oblak je bil, prestopka proti ponarejevanju živil oproščen. Umazani pa so ostali slovenski železničarji, za katere se nobena oblast, ne živ krst ne zmeni. Dá, še več! Našlo se je revše v državnem zboru, o katerega zmožnosti nobeden človek ne vé, in se drznilo interpelirati gospoda železniškega ministra o stvari sami, vprašaje ga, če misli preprečiti, da se v prihodnje po dolenjskih železnicah ne bo več mleka kradlo. Ta zadnji čin, je spravil kri slovenskih železničarjev v hitrejši tok, in gosp. Dr. Hočevár se ne sme prav nič čuditi, če lo vsled njegovega možatega? nastopa, dobil odgovor, ki mu bode gotovo dalj časa zvenel po ušesih. Za takega gospoda seveda bi bil bič edino pripraven odgovor.

Železničarji pa bodo nastopili svojo pot v obrambo njih neopravičeno osumnjene časti in so prvi korak v tem oziru storili na svojem shodu dne 23. julija v Spodnji Šiški. Resolucija, ki so jo na tem shodu soglasno sprejeli se glasi tako-le:

Resolucija.

Dne 23. julija v Spod. Šiški zbirajoči državni železničarji najodločneje protestirajo, proti povsem neutemeljenemu sumničanju klerikalne svojati, ki skuša svojo popolno nezmožnost na gospodarskem polju, zakriti s pavšalnim sumničanjem poštenih ljudi, ki so slučajno uslužbenci č. kr. drž. žel. in kot taki primorani, na vsega obsojanja vrednih dolenjskih železnicah, službo opravljati.

Shod protestira proti nečuvnem dejstvu, da se je St. Lorensko mlekarne, ki je bila radi sleparije naznanjena, oprostilo, edino le radi tega, ker se je vodja te mlekarne skliceval na nepoštenost železničarjev in s tem sumničanjem, brez vsacega dokaza, oblatil v državni službi uslužbene ljudi.

Shod nadalje najodločneje protestira proti neopravičeni denunciaciji drž. poslanca Dr. Hočevarja, kateri je tudi v državni zbornici, računajoč na svojo imuniteto, žalil, na edino le klerikalni svojati lasten način, železničarje, dobro vedoč, da je imela njegova interpelacija edino le namen, prikriti zanikerno gospodarstvo St. Lorenske mlekarne.

Shod konečno, v rešitev časti železničarjev, oglašeno zahteva od merodajnih faktorjev, in to v prvi vrsti od tržaškega ravnateljstva državnih železnic, da uvede disciplinarno preiskavo proti vsem uslužbencem, kateri so imeli z mlekom dvomnopoštene mlekarne opraviti, in poskrbi na podlagi te preiskave, svojim uslužbencem zadoščanja.

Dopisi.

Iz Besnice pri Kranju. Vse na svetu se prekucuje. Ta presneta socialna demokracija res hoče prevrniti celi svet. Celó v našo zakonito vas se je že zaneslo to seme. Naš gosp. župnik

ljudstvo napredovalo. Jeden ali drugi bode morda vprašal, kako vendar iztrgati to nesrečno ženstvo iz ostrih krempljev klerikalizma! Kako raztrgati te močne verige, v katere ima oklenjeno nevedno ženstvo! Je orodje, s katerim se ženstvo more rešiti krempljev in verig in to je volilna reforma poslancev svobodomislecev, ki zahtevajo da bodi volilne pravice pod določenimi pogoji deležno tudi ženstvo.

Ako klerikalizem zahteva, koliko je treba znati, da človek mora biti deležen vseh zakramentov, tedaj sme tudi svoboda zahtevati za sebe gotovega znanja od ono ženo, ki hoče biti tudi res svobodna. Klerikalizem seveda kriči, da se žena nima časa učiti. Kljub temu pa zahteva, da se ženska nauči vse kar klerikalizem predpisuje za prejetanje zakramentov, da hodi sedet v cerkev i t. d. Svoboda naj zahteva v prvi vrsti, da žena zvé, kaj jo pravzaprav klerikalizem uči in kak namen ima vsa ta klerikalna vednost. Le na tak način je mogoče osvoboditi ljudstvo.

Vse na svetu je danes že na novo urejeno, vse je postalo moderno, in vse staro je izgubilo svoj vpliv. Klerikalizem pa je ostal stari nazadnjaški kot vedno in še danes upliven. Čas je, da se tudi tega vrže med staro šaro in se reši svet njegovega zaslužjenja. Duhovni naj pa vendar tudi sami uvidijo, da ni vse prav, kar delajo pod pritiskom Rima in naj začno popravljati, kar so tekom stoletij zakrivali.

ostati v tej sužnosti do smrti. In njena tolažba je jedino ljubezen do svojih otrok.

Morda mi bode pa kdo mož očital, da sem opisala samo nerodne može ne pa tudi nerodnih žen. Tudi to se seveda mora priznati, da je na stotine mož nesrečnih radi svojih žen, ki nimajo nikdar zadosti denarja. Poračljajo ga za lepa krila in frizure, družino pa pustijo stradati.

Kako klerikalizem skrbno čuva, da posebno priprosto ljudstvo ostane v temi nevednosti in kako skrbi, da bi se nikomur ne zdanilo v njegovej prastarej glavi, vidimo v tem, da ne upa podučiti ljudstva o najjednostavnejših resnicah znanosti, katere je slednja dokazala po svojih zastopnikih in katere seveda stoje v protislovju z »jedino pravo resnico«, s svetim pismom. Povej kmetom, da je zemlja okrogla, da se zemlja vrti okoli solca in ne narobe in da so solnce, luna in zvezde sami svetovi, kakor je tudi naša zemlja zvezda! Večina njih se ti bode smejala in za norea imelo. Kako pa nasprotno poznajo dobro ves katekizem in »svete« zgodbe: vse očake stare in nove zaveze vejo povedati po imenu. Adama in Evo imajo tako živo pred očmi, kakor bi bila na njih vrtu. In kako natančno vé vsakdo povedati o veliki vrednosti prejetanja zakramentov svete pokore in sv. rešnjega telesa, ne vé pa, da jih ni postavil Kristus, ampak 1215 let po Kristovem rojstvu tisti, ki njegov nauk z nogami teptajo. In če vprašaš te uboge nevedne in zaslepljene ljudi, zakaj ti božji namestniki ne delajo tako, kakor je delal Kristus?! Zakaj ne učijo tudi oni kar pod milim nebom, na polju, v gozdu ali na morju, kakor

je učil Kristus?! Zakaj se s tistim denarjem, katerega se vporablja za zidanje večine nepotrebnih cerkev, ne zidajo hiše za revne ljudi, ki jih je neizprosni kapitalist z otročiji vred vrgel na cesto in so brez vsakega zavetja?! Zakaj se denar, mesto za svečavo mrtvim svetnikom ne razda rajši ubogim družinam, ki po zimi trepetajo mrazu, ker nimajo novčiča, da bi si kupili drv in si segreli stanovanje?! Zakaj ne hodi papež bos in vedno v isti suknji, kakor je hodil njegov mojster-učenik in zakaj ne dá rajši tistih 200.000 kron, ki jih porabi na leto za svoje obleke, ubogim družinam, ki nimajo s kom obleči svojih otrok?! Zakaj ne vzame papež tudi onih milijonov, katere mu ponuja vsako leto laška vlada kot odškodnino za odvzeto mu posvetno oblast v Rimu in ne razdeli te ogromne svote mej stradalajoč, da bi si kupili kruha?! Na vse to ne dobiš družega odgovora, nego: ne smemo jih gledati, smemo jih samo poslušati. Zakaj pa so Kristusa smeli poslušati in tudi gledati!?

Posebno se pa potruji klerikalizem, da je žena dobro podučena o njegovih »naukih«, vedoč dobro, da je v ženstvu glavna njegova opora in da je vsled tega ženstvo treba obdržati za vsako ceno v jarmu nevednosti. Žena je prva učiteljica otrok. Ako je ona nevedna, so taki tudi njeni otroci. Če otrok kaj čuje v šoli od učitelja, doma povpraša svojo mater, če je res, kar je učitelj povedal. In od matere je odvisno, da ostane otroku to, kar je čul v šoli, kot nauk v praktičnem življenju. Sicer se bode pa otrok nekaj naučil in zapomnil, nikdar pa ne verjel. Vsled tega je pa na tem polju treba velikanskega preobrata, ako hočemo, da bode

se je pa tega menda tako ustrašil, da je čutil hitro potrebo, ustanoviti katoliško izobraževalno društvo. Seveda ima grozen križ s tem društvom, ker ne more nobenega noter spraviti. Najbolj se pehajo Spančevi trije, da bi župnika izvelekli iz te velike zadrege. Vsi trije so železničarji, oče in dva sinova. Posebno vnet agitator je tudi čuvaj Janez. Ne vemo, zakaj se le-ta hoče župniku prikupiti; morebiti bi mu rad dal svojo sestro Frančko za kuharico. Toda, če kaj takega misli, se jako moti, ker Julke gotovo ne izpodrine. Kljub vsemu naporu pa župnik ne doseže ničesar z vsemi svojimi katoliškimi hlapci. Mala je naša občina in malenkostno število železniških uslužbencev stane v njej, a vendar se je v zadnjem času oglasila kar desotnica k železničarski organizaciji. Župnik kar škripa z zobmi, ker sovraži vse, kar je naprednega. Seveda je nujna potreba, da bi se ustanovilo pri nas izobraževalno društvo, ali tako, ki bi ljudstvo res izobraževalo, a ne še bolj vkvalo v klerikalno ponemovanje. Radovedni smo, kaj bo to društvo doseglo za železničarje. Tu pač ne bo šlo drugače, da bodo Spančevi trije in pa čuvaj Janez za maše slagali, ki jih bo molil župnik za spreobrnjenje finančnega in železniškega ministra, da bi jih vendar Bog razsvetlil in jima dal to pamet, da bi uslišala železničarje. Sicer pa župnika to jako malo briga, kake koristi ima član od tega njegovega nazadnjaškega društva. Samo da otegne ljudi napredku, socialni demokraciji in da je njegova bisaga polna denarja zbranepa od župljanov in članov, pa je v njegovem farovžu vse veselo in srečno. Kar še primanjkuje, da je sreča nekaljena in veselje popolno, pomaga še Julka in župnik zavriska. Železničarji, ki so se ali se bodo še vjeli v župnikovo zanjko izobraževalnega društva, naj le dobro premislijo, kako velikansko škodo delajo samim sebi. Ne pozabijo naj, kaj so storili z njihovimi zahtevami klerikalni poslanci na Dunaji; in če nimajo same ajdovce v glavi, se bodo gotovo z jeso obrnili od njihovih podreptnikov, to je od vseh duhovnikov, ki skušajo še danes slepariti železničarje s tem, da jih vabijo v svoja društva zato, da jih tam pripravljajo na slepo pokrščino proti klerikalnim poslancem.

Iz Trsta (južna železnica). V skladišču C so zadnje dni debatirali naši, socialno-demokratski delavci prav po akademski z delavci krumirske organizacije; no, pa da ne bodo preveč užaljeni, recimo z delavci N. D. O. to je Narodno-domovinskega-Ovaduštva. Glede izobraženosti velja gotovo vsak naš sodrug za dvajset njih in je vsled tega jako umevno, da so nasprotniki morali sprejeti par prav gorkih moralnih zausnic. Ker zapeljani krumirji niso vedeli in znali kaj odgovoriti na te moralne zausnice, so se v tej velikanskej zadregi obrnili kar naravnost do svojega »očeta« iz Abrahamovih časov, gospoda nadzornika Resića. Le-ta je pritekel v vsej naglici, kar sicer pri njegovih službenih poslih ni navadno, nad naše sodruga ter jih je z vso brutalnostjo nahrulil. Prepovedal jim je v času službe debatirati, češ naj rajši delajo, dasiravno to njemu prav nič mari, ker je delo akordno. Tako je mahal tam pred njimi, da so bili reveži v strahu, da jih nabunka s pestmi po glavi. Kaj takega naši delavci pač niso pričakovali od nadzornika ckr. priv. južne železnice, kateremu so pripisovali pač več uljudnosti nego jo je pokazal pri tem svojem nastopu.

Sicer pa ga poznamo že dalje časa. Poyšod hoče imeti svoj nos. Kaj pa vendar briga gosp. nadzornika mala debata mej delavci glede njih gmotnega stanja!? Saj je vsak tak pogovor vendar koristen, ker se zapeljanemu, nepoučenemu in nezavednemu delavcu daje prilika, da se mu razjasni nekoliko pojmi. Sploh mu pa naši delavci tudi toliko ne zamerijo, ker vejo, da je starokopitnež in prestar, da bi se mogel strinjati z današnjimi modernimi idejami železničarjev. Menda se ta gospod zaveda, da s svojo uradno službo res nič več ne koristi železnici in skuša v tej dobri zavesti spopolniti svojo pridnost na ta način, da hodi mej delavce zgago delat.

Gospod Resić! Pojdite rajši domov in premisljajte v mirnem pokoju, koliko več danes vejo o človeški družbi vaši delavci nego vi!

Z Opčin. Jako nelepo, da naravnost o durno postopa južna železnica s ponesrečenci in njihovimi družinami. O tem naj priča sledeči slučaj: Dne 5. julija je ponesrečil v Sezani spremembni čuvaj Fran Kocjan. Na nerazjasnljiv način je vtaknil glavo pod petelino pri cilindru ter se je tako hudo poškodoval na glavi, da so ga morali prepeljati v tržaško bolnišnico.

Nesrečnež je bil namesčen na Opčinah. Meseca marca t. l. so mu bile za kazen odvzete vse legitimacije in izkaznica za prosto vožnjo zanj in za njegovo ženo, ker je svojo izkaznico za prosto vožnjo posodil nekemu drugemu spremembnemu čuvaju. Mimogrede naj omenimo, da je stvar ovadil asistent Podboj, kar ga bode gotovo dobro kvalificiralo pri direkciji v izvr-

ševanju njegove službe. «Vsa čast mu!» No in ta uboga žena mora sedaj hoditi peš z Opčin doli v Trst s svojim otrokom, ker nima denarja, da bi si mogla kupiti vožni listek. Obrnila se je že do višjega nadzornika s prošnjo, da bi jej dal legitimacijo ali pa izkaznico za prosto vožnjo vsaj za toliko časa, dokler je mož v bolnišnici. Prošnja pa jej je bila zavrnjena z motivacijo, da ne dobi vsled tega legitimacije, ker je mož dal o nesreči napačne informacije. Tu moramo zopet pripomniti, da je ta motivacija naravnost izmišljena. Ponesrečeni do tedaj, ko je žena prosila legitimacijo, sploh ni mogel ničesar izjaviti o nesreči, ker je bil dalje časa v nezavesti.

Naravnost čuditi se moramo takemu postopanju in še bolj tako odurnim nastopom od strani jednega višjih uradnikov. Vsakemu mora kri zavreti, ko vidi, da se tako brezobzirno, brezsrčno in brezvestno vede član železniške uprave proti družini v njihovej službi ponesrečenega delavca. Kako naj potem uslužbeni ljubijo in spoštujejo svojega gospodarja! Ni se čuditi, če so zato vsak trenutek pripravljene, pokazati zobe svojemu delodajalcu. Klin s klinom!

Poročila o shodih.

Dne 12. julija se je vršil v Sv. Petru na Krasu občni zbor krajevne skupine, s sledečim dnevnim redom:

- I. a) poročilo predsednikovo; b) poročilo blagajnikovo; c) poročilo kontrole;
- II. volitev odbora;
- III. predavanje: Zakaj smo ubogi?
- IV. Raznoterosti.

Predsednik, sodr. Čuk je poročal o delovanju krajne skupine, blagajnik pa o stanju blagajne in o fluktuaciji članov. Novih članov je pristopilo 26, prestavljenih drugam 22, umrli so 3, izključenih je bilo 41 — tako, da jih je ostalo 190. Dohodki krajne skupine znašajo 481 kron 91 vin; izdatki pa 252 kron 46 vin. Čistega dohodka ostane 229 kron 45 vin. Podpore so se dovolile 12 sodrugom od 6 do 20 kron v skupnem znesku 122 kron; za delegacije in agitacijo se je porabilo 38 kron. Krajna skupina je naročena na liste »železničar«, Rdeči prapor in »Naprej«. Staremu odboru je kontrola izrekla zahvalo in mu dala absolutorij.

V odbor so bili jednoglasno voljeni sledeči sodrugi: predsednikom Fran Beber, njemu namestnikom Henrik Ostermayer; blagajničarjem Fran Razpotnik in Matej Sečenik; zapisničarjem Fran Cerček in Ivan Pečnik; pregledovalcem računov Fran Šmuc in Jernej Vodenak; knjižničarjem Anton Princ; odbornikom Alojzij Čokelj, Maks Stalzer, Ivan Istinič in Alojzij Husu.

K tretji točki dnevnega reda je govoril sodr. Kopač iz Trsta. V poldrugournem govoru je raztolmačil začetek naše revščine, nje razvoj in sedanje stanje proletarijata. Zgodovinsko je opisal postanek neznosne bede, v kateri se danes proletarce nahaja in pokazal je pot, ki vodi do končne odstranitve revščine.

Dne 13. julija se je vršil shod na Jesenicah, v salonu pri Počivalniku. Bil je izvanredno dobro obiskan. Predsedoval je sodr. Udovc iz Dobrave. Na dnevnem redu je bila »debata« v proračunskem odseku in zahteva železničarjev. K tej točki sta dobila besedo sodr. Dušek z Dunaja in sodr. Kopač iz Trsta. Prvi je govoril v nemškem, drugi pa v slovenskem jeziku. Oba govornika sta povdarjala, da predlogi socialnodemokratske frakcije v državnem zboru, to je predlog za zvišanje plač železniškim uslužbencem in predlog za zvišanje plač poštini uslužbencem za 20 milijonov oziroma za štiri milijone, niso bili le gola fraza, kakor jih hočejo sedaj prikazati meščanske stranke, nego ti predlogi so bili natanko posneti iz zahtev, ki so jih stavili železničarji že leta 1905 in katere je vlada obljubila realizirati do leta 1908. In če bi bilo tudi res, da so bili ti predlogi stavljeni samo v agitatorične namene, potem je bila meščanskim strankam ravno dana prilika, da pokažejo svojo ljubezen do železniških in poštini uslužbencev in naj bi bili glasovali za predloge. Toda vlada se je najbrže zbalala, da železničarji v jeseni ne bi začeli po predpisih delati in došla je sama s predlogom, da se železničarjem in poštini uslužbencem zviša plača za 15 milijonov kron, češ da toliko že zadostuje. Ta predlog bode seveda sprejel od meščanskih strank, že radi tega, da bodo potem govorili, da so oni, meščanski zastopniki izposlovali železničarjem in poštini uslužbencem to zboljšanje. O teh 15 milijonih ne bodo govorili, da ne zadostujejo, dasiravno vsak šolarček prvega ljudskega razreda ve, da je 24 več nego pa 15. Oba govornika sta prav sarkastično opisala obnašanje posameznih poslancev pri debati o minoritetnem votumu, ki ga je naznanil sodr. Dr. Ellenbogen, toliko liberalnih kakor tudi klerikalnih, posebno gosp. Zifinka, Benkoviča, Korosca, Gostinčarja. Tudi če so liberalci v parlamentu v plenarni seji glasovali za predloge, kakor gg. Hribar in Rybar, s čemur se danes hočejo oprati pred svojimi proletarskimi volilci, moramo vsekako tudi še naprej smatrati njih istotake sovražnike železniških in poštini uslužbencev, ker svojih glasov nikakor niso oddali s tem namenom, da predlogi res prodro pri glasovanju, nego v trdnem prepričanju, da, gotovo v strahu, da bi isti v resnici bili sprejeti in v jedino svrhu, pokazati se zopet enkrat volkove v ovčji obleke. Kje pa so bili takrat, ko je Ploj v imenu njihovega celokupnega kluba, torej tudi v imenu obeh teh poslancev glasoval v proračunski seji proti obema predlogoma. Takrat naj bi bila protestirala proti postopanju Ploja in le takrat je bil čas, oprati sebe v javnosti.

Oba govornika sta žela za svoja izvajanja burno pohvalo. Rešilo se je še več lokalnih stvari, na kar je predsednik ob 11. uri zvečer zaključil shod. Takoj nato je cela vrsta navzočih prijavila svoj pristop.

Dne 14. julija je bil javen shod v Gorici. Dnevni red je bil isti, kakor na ravno opisanem shodu v Trstu. Poročala sta sodruga Kopač in Dušek.

Dne 16. julija pa se je vršil v Gorici ustanovni shod krajevne skupine III.

Dne 15. julija se je vršil v Trstu v delavskem domu, nlica Boschetto, javen železničarski shod za vse

tržaške skupine z dnevnim redom: 1) debata o minoritetnem votumu in 2) naskok na koalicijsko pravo. Shodu je predsedoval sodr. Stöhrler. Poročevalca sta bila sodr. Kopač in pa sodr. Dušek z Dunaja; prvi je govoril v slovenskem, drugi pa v nemškem jeziku. Zborovalci so pazno sledili njih izvajanjem ter izražali ogorčenje nad klerikalnimi poslanci, ki so v plenarni seji zapečatili svoje izdajalsko postopanje napram železničarjem in poštini uslužbencem. Govornika pa sta si seveda privoščila tudi liberalne poslance ter razložila njih namene, ki so jih dovedli do tega, da so v plenarni seji glasovali za predloge. In zborovalci so bili prepričani, da so jim oni liberalni poslanci, ki so oddali svoje glasove za Dr. Ellenbogenove predloge v glavni razpravi, še ravno taki sovražniki, kakor so se pokazali v proračunski seji.

S zanimanjem so sledili železničarji izvajanjem o poskušanem napadu vlade na koalicijsko pravo. Ogorčenje je zavladalo mej njimi, ko so čuli, kaj vlada danes počenja v Trstu s svojimi uradniki, ki se združujejo v svrhu zboljšanja svojega gmotnega stanja. Predsednika njihovega društva »Fascio«, je kar jednostavno odpustila iz službe; jednega drugega funkcionarjev je obsodila na izgon, to je, poslala ga je ven iz Trsta ter mu za čas dveh let otrgala četrti del letne plače. To so začetni poskusi, pri katerih pa gotovo ne ostane in se bodo nadaljevali, dokler se napravi končni poskus, odvzeti proletarcu, delavcu in uradniku, jedino vzakojeno orodje za boj proti svojim izkoriščevalcem, to je, koalicijsko pravo. Ako se takemu počenjanju vlade ne upremo takoj z vso energijo svojih organizacij, godilo se bo vsem uslužbencem državne in južne železnice tako, kakor se godi danes onim v Italiji in na Ogerskem, kjer se je proletarijatu vzela pravica združevanja. Vsako gibanje je tam takorekoč izključeno in proletarijat je izpostavljen najhujšemu izkoriščanju, ker se ne more ganiti in nima prilike, da bi se pripravil na odpor proti sili. Ječe se polnijo in uslužbeni se mečejo na cesto, ako si dovolijo iskati tolažbe v kaki družbi, ki naj sklepa, kaj storiti proti takim absolutističnim in zatirevalnim zakonom. Govornik je vsled tega naglašal nujno potrebo čvrste organizacije ravno v sedanjem času, ko proti železničarjem kakor, vsemu delavstvu sploh, tudi v Austriji ta velika nevarnost ter ob jednem omenil, kako nevesneje se pokažejo posebno o takih nevarnih prilikah one delavske organizacije, ki cepijo delavce bodisi po jeziku ali po verskem izpovedanju v več taborov, tako, da ni mogoče nastopati z ono silo, ki bi jamčila že pred morebitnim bojem za gotov uspeh.

Obema govornikoma se je izreklo priznanje za njihovo mojstersko izvajanje in med burnim aplavzom sta zapustila zborovalno dvorano.

Shod je bil obiskan tako, da si železničarji morejo šteti v čast, da imajo v svojih vrstah tako zavednih ljudi. Bilo je prisotnih tudi nekaj krumirjev. Drug drugega so sivali naj se oglasi k besedi, ali nobeden ni imel korajžje. Zares, jako slabo znamenje!

V Sv. Petru na Krasu se je vršila dne 19. julija ob 2. uri pop. konferenca prožnih čuvajev in prožnih delavcev od Zagorja do Krmina, kakor tudi za iste uslužbence na vseh postranskih progah. Dnevni red je bil sledeči: 1.) Položaj prožnih čuvajev in prožnih delavcev; 2.) organizacija; 3.) eventualnosti. — Navzočih je bilo 34 čuvajev in 26 prožnih delavcev, ki so zastopali prizadete kategorije. Železniški tajnik, sodr. Kopač, je pozdravil navzoče v imenu centralnega provovarstvenega in strokovnega društva in je konstatiral s zadovoljstvom mnogobrojni obisk. Nato je bil izvoljen predsednikom konference sodr. Fran Beber, njemu namestnikom Gregor Stayer, zapisničarjem pa Fran Jamnikar.

Po običnem pozdravu je podelil predsednik besedo sodrugu Kopaču iz Trsta, ki je obrazložil pomen konference ter opozoril navzoče čuvaje, da se v svrhu sigurnega postopanja pri razpravi morajo obdelavati tri točke. Prva točka je skrajšanje delavnega časa, ki znaša danes na stranskih progah 18 ur proti 6 uram prostega časa, na glavnih progah pa 18 ur proti 9 uram prostega časa. Na posameznih progah se premika v službenem času okoli 43 vlakov in se ima poleg tega trikrat obhoditi proga v dolgoti 16 do 20 kilometrov. Vrhutega pa se ta proga mora tudi čistiti trave, tako, da se 6 oziroma 9 ur prostega časa precej skreči. Druga točka je odstranitev čiščenja trave, tretja pa zahteva, da imajo takozvani »Ablesvahtarji« isto službo, da dobijo tudi oni uniformo kakor drugi čuvaji, ter da se dotičnim nastavljenecem izda mesečno dvakrat listek za prosto vožnjo v svrhu nakupovanja živil in drugega potrebnega blaga za družino. Razven tega naj imajo tudi drakrat v mesecu prosti dan. Po skoro dveurni debati je bila sprejeta resolucija, kakorsno so sklenili prožni čuvaji in prožni delavci v Celju in katero smo že obelodanili v števil. 9. našega lista. Debate so se vdeležili sodrugi Anton Jenko, Andrej Stok, Fran Pavšner, Janez Pogorelec in Janez Mischek.

Glede prožnih delavcev je sodr. Kopač omenil, da se imajo navzoči zastopniki pri debati pred vsem pečati z obstoječim službenim delavnim redom, ker je tak, da se mora proti istemu dvigniti najenergičnejši protest. V drugi vrsti zahteva, naj se zanje plača za vse dni v mesecu in naj se delavni čas zniža na 9½ ur. Debate so se vdeležili mej drugimi Matej Blažina, Jakob Franetič, Josip Partin, Matija Plešnar, Josip Pečar in Anton Pegan.

Poleg zahtev, stavljenih na konferenci v Celju in že obelodanih v našem listu, so stavili tudi to, da se na kraju dela napravi nekaka baraka, kjer bodo delavci mogli spodobno zavziti svoje skromno kosilec, da ne posedajo tako tam po tleh na prostem, kakor cigani.

Nadalje so čuvaji zahtevali, da se jim mesto dolgega kožuha, da rajši kratkega, ker je tak dosti bolj praktičen v opravljanju službe.

Potem je govoril sodr. Kopač o pomenu organizacije. Ob velikem navdušenju je bila konferenca zaključena ob 7. uri svečer.

Ob 8. uri nato se je vršil istotam javni železničarski shod. Na dnevnem redu je bila: Debata v proračunskem odseku in zahteva železničarjev. Poročal je sodr. Kopač, ki je v poldrugournem govoru rešil mojstersko svojo nalogo kot poročevalec. Navzoči so z velikim navdušenjem sklenili, da se bodo svoje organizacije še čvrsteje oklenili nego so se jo držali do sedaj in so izjavili, da tudi pri političnih volitvah ne bodo dajali več svojih glasov meščanskim poslancem, ki so jih v parlamentu tako hladnokrvno izdali.

V sredo dne 22. julija se je vršil v Trstu v Delavskem domu, javni shod južnih železničarjev, ki staga sklicale podružnica I. in II. Predsedoval je sodr. Jernej. O predmetu dnevnega reda, to je o nečuvni razdelitvi doklade za Kras po načrtu železniške uprave, je poročal sodr. Kopač. Debata je bila zelo živahna shod je končno sklenil prirediti dne 31. julija v Rojnu

velik shod uslužbencev južne železnice, kjer se bode končno sklenilo o nadaljnjih korakih.

Nadalje je shod tudi enoglasno izrekel željo, da se vasilice in manifestacijske shode v Ljubljani dne 2. avgusta vdeležijo vsi oni železniški uslužbenci, ki bodo omenjenega dne prosti.

Včeraj 31. julija se je vršil v Rojnu na vrtu gostilne „Pri zlati kroni“, shod vseh južnih železničarjev. Poročilo prinesemo v prihodnji številki.

Razne stvari.

Zaplena. Zadnjo številko našega lista je zadelo stroga censura državnega pravdnika. V podlistku „Klic na žene“! je našel gradiva, ki bi po njegovem mnenju moglo biti nevarno duhovščini in pa vojni. Skromna ženska delavska roka je napisala zapljenjeni odstanek. Kako daleč smo že vendar! Tudi že ideje in svete resnice izražene od priproste ženske, osebujejo nevarnost za sedanji kapitalistični obstoj države in sploh vse človeške družbe. In kaj tako hudega je vendar napisala Marija Rakovec. Povedala je vedno ponavljajočo se parolo: udušimo klerikalizem ob enem s kapitalizmom, ker ravno klerikalizem v svojem glavnem zastopstvu, v duhovščini, je zraven militarizma najhujši pomočnik kapitalizmu in ob enem najhujši sovražnik proletarijata. Dasi nas na jedni strani mora boleti, da državno pravdninstvo popolnoma neosnovano zapleni list in s tem oškoduje železničarsko organizacijo gmotno, vendar nas mora z druge strani zopet tolažiti istina, da se na tak način ne bode zaprla organizacija pot do prave realne izobrazbe, nego, da je prav tako postopanje najboljše sredstvo za agitacijo k napredku in k izobrazbi. Kako bi bila „Wahrmondova“ brošura tako zaslovela po celem Avstriji, če Wahrmonda radi iste ne bi bili tirali pred sodišče, hoté ga obsoditi v zapor radi motenja vere in radi ščunjanja proti duhovščini. Zaplena nekaterih mest iste je seveda ostala pravomočna, a interpelacija radi iste v državnem zboru je pripomogla, da danes čitamo Wahrmondovo brošuro v izvršniku, v celnem obsegu, tako, kakor jo je on napisal. Ljudstvo danes hrepeni po resnici in po pravici. Resnica pa vedno v oči kolje današnje vladajoče kapitalistične korifeje in njihovo sredstvo, da se tem resnicam zabrani pot v svet, je rdeči svinčnik državnega pravdnika. Toda mi napredujemo kljub temu; če proletarec železničar ne sme zvedeti takih resnic v svojem skromnem strokovnem glasilu, pa jih bo skušal zvedeti na zaslužnjen in v večno trpljenje in jej nalaga drug način. Samo da pride do cilja, do pravega spoznanja, to je namen železničarske organizacije. Ako mu le-ta ne more vsega nuditi v svojem strokovnem glasilu, ker se temu protivi državni pravdnik, pa bode ista preskrbela, da ga poduči na drug način o tem, kar mu je treba vedeti o pravi svrhi in o cilju duhovniške kaste.

List je bil zapljen, ko je bil že odposlan in je deloma tudi došel na poštne postaje ob sedežu posameznih podružnic. Državno pravdninstvo je brzojavilo za njim! Tiskar je pa že tudi razdelil jedno celo stran, tako, da se je za drugo izdajo moralo postaviti nekaj lista popolnoma na novo in je vsled tega list zakasnul.

Vsem naročnikom pa tudi povemo, da se je napravila od upravnistva natančna revizija vseh odjemalcev in bodo list od sedaj naprej dobivali redno in točno.

Ex-lemenatar gosp. Zbona, višji nadzornik pri južni železnici v Trstu in ob enem akcijoner tega podjetja, se boji, da južna železnica ne bi osirotela s tem, da bi dovoljevala svojim uslužbencem prosto vožnjo.

Kakor poročamo na drugem mestu, se namreč vrši v nedeljo, dne 2. avgusta t. l. v Ljubljani velika železničarska veselica in ob enem manifestacijski shod. Povabljeni so železničarji vseh južnih pokrajin. No, tudi tržaški južni železničarji so se zbrali v precejšnjem številu, da posetijo ta dan Ljubljano. Po službenih instrukcijah imajo oni delavci, ki so že 10 let pri železnici, pravico do proste vožnje. Seveda je treba za tak vozni listek vložiti posebno prošnjo. Neki uslužbenec je vse te prošnje pobral ter jih je nesel na inšpektorat. Na poti ga sreča mali možicelj gospod Zbona, in hitro vtakne svoj nos med papirje, ki jih je delavec nesel na inšpektorat. In kaj se zgodi!? Vzel mu jih je iz rok, odbral nekaj njih, katere si je pridržal, češ da ni dovoljeno dajati prostih voznih listov za take zabave.

Povedati moramo prav krepko na uho gospodu nadzorniku, da imajo delavci pravico do zabave posebno pa do prostih voznih listov, katere so si morali prislužiti po napornem dolgoletnem službovanju. Sicer ta gospod vedno ruje tam po postaji in bo ruval toliko časa, da končno res zagradi v kako sršenovo gnezdo. Naj se nikar ne domišljuje, da res on sam ves inšpektorat „gor drži“, čeravno je akcijoner. Ker on ne more mirovati napram uslužbencem in jih pika o vsaki mogoči priliki, tedaj se bomo tudi mi delavci nekoliko več zanimali zanj in ga hočemo zasledovati prav po lisičje. In

vse, kar bomo o njem „lepega“ in „dobrega“ čuli in zvedeli, priobčimo v našem „železničarju“. S tem pa zve tudi javnost, da ima ravno železniška uprava take nadzorovalne faktorje, ki povzročajo nevoljo med nižjimi uslužbenci, da ne opravljajo svoje službe s takim veseljem, ki bi bilo v korist in v varnost prometa.

V Divači se vrši v nedeljo dne 9. avgusta t. l. ob 3. uri popoldan, v prostornih dvorane Mohorčič, občni zbor tukajšne skupine Pravarstvenega in strokovnega društva.

Govoril bo sodrug **Kopač** iz Trsta. Železničarji! tovariši! Zdržite se in pridite vsi! Skrajni čas je, da se začne delati, da s združenimi močmi nastopimo za naše pravice in da s družinami močmi nastopimo tudi proti krivicam, ki se dogajajo vsak dan nam in našim tovarišem. Na svidenje!

Na Dunaju se je vršil dne 14. julija v dvorani hotela Savoy, VI. Mariahilferstrasse 81, javen železničarski shod, sklican od koaliranih železničarskih društev. Na dnevnem redu je bila „proračunska debata v parlamentu in zahteve železničarjev“ ter „odnosni predlogi in sklepi“.

Shod je bil izvanredno dobro obiskan. Tudi zastopniki vseh organizacij so posetili shod v velikem številu. Poročal je sodrug Tomschik. Razven njega se je shoda vdeležilo še pet drugih socialističnih poslancev.

Shod je jednoglasno izjavil, da je vladina predloga glede izboljšanja železničarskih plač absolutno nevspremljiva, nezadostna ter je izrazil nado, da se morebiti vlada premisli še v pravem času ter ugoditi zahtevam železničarjev v smislu Ellenbognovega predloga.

Sodrug **Grüll** je po daljšem obrazloženju predlagal sledečo **resolucijo**:

„Današnji shod izjavlja, da svota 7-8 milijonov, ki jo je avstrijska vlada določila za izboljšanje plač gmotnega stanja državnih železničarjev, nikakor ne zadostuje, da bi se plače uslužbencev in tudi uradnikov mogle toliko zvišati, da bi odgovarjale vsaj deloma današnjim draginjskim razmeram. Shod prikaže, da se ek. avstrijska vlada še pravočasno odloči in končno vendar ugoditi zahtevam vseh kategorij, tako, kakor so iste predlagane v Ellenbognovi resoluciji.“

Ta resolucija je bila jednoglasno sprejeta.

Izpred razsodišča

poklicne zavarovalnice avstrijskih železnic proti nezgodam.

Vsled nezgode je zgubil pamet. Strojevodja Rihard Stanka začel je 18. avgusta 1906 na postaji Purkersdorf s svojim vlakom v odbijala. Grozno se je prestrašil vsled tega sunka. Tožil je večkrat, da ga boli glava in tudi nekako zmešano je govoril včasih in radi vsake malenkosti se je razburjal. Sicer je mogel po malo dneh nastopiti zopet službo, a stanje se mu je takoj tako poslabšalo, da je 9. febr. 1907 moral službo popolnoma pustiti. Zavarovalnica mu ni hotela dati zato nikake odškodnine, ker sta železniški zdravnik in pa zaupni zdravnik zavarovalnice izjavila, da nezgoda z boleznijo Stankovo ni v nikaki zvezi.

Pri razpravi pred razsodiščem, kamor je odvetnik Dr. **Friedl** vložil za ponesrečenca tožbo, je zvedenec zdravnik Dr. **Hoerel** izjavil, da je Stanka slaboumen in da se mu ima imenovati varuha. Vsled tega se je vršila druga razprava s zastopstvom varuha, pri katere je bilo zaslišanih vrsta prič, v dokaz, da je bil ponesrečenec pred nezgodo popolnoma normalen. Po zaslišanju teh prič je gosp. Dr. **Hoerel** potrdil svojo izjavo dano v prvi razpravi ter izrazil mnenje, da ima slaboumnost ponesrečenca prav lahko svoj izvor v tej nezgodi. Izgubo na njegovi zmožnosti za delo je cenil na 100 odstotkov.

Razsodišče je na podlagi tega pravnega materiala obsodilo zavarovalnico na zaostalo plačilo 2328 kron 06 vin. in na odrajtovanje mesečne rente 277 kron 53 vin., vse to seveda v roke ponesrečenčevega varuha.

„Zato si ponesrečil, ker si bil pijan“, je rekel železniški zdravnik v Ljubljani, sprevedniku Antonu **Jugovicu**, ki je hotel menjati šipe na zadnjem vagonu vlaka, stopil na cementno ploščo nad kanalom, in se mu je ista pod nogami prelomila, tako, da je zdrčnil v kanal in si pri tem poškodoval precej občutno levo nogo. To se je dogodilo 17. nov. 1905 na Ljubljanskem kolodvoru. Noga se mu ni hotela nikakor zazdraviti. S presledki je sicer opravljal službo, četudi le težko, a dne 31. maja 1906 je vendar moral definitivno izstopiti; dne 21. oktobra pa je bil umirovljen.

Zavarovalnica mu je plačevala le rento v času zdravljenja, a mu je sicer odrekla vsako drugo odškodnino.

Jugovic je tožil zavarovalnico po odv. Dru. **Friedl**. Na razpravi je zavarovalnica predložila razsodišču izjavo južno-železniškega ravnateljstva, katere pravi, da je bil Anton **Jugovic** umirovljen le radi pijančevanja in da njegovo zdravstveno stanje ni v prav nikaki zvezi z nezgodo. Kot priča zaslišani železniški zdravnik Dr. **Illner** je tudi menil, da je nezdravljivost noge pripisovati temu, da je Ju-

govic kroničen pijanec. Drugačnega mnenja pa sta bila zvedenec zdravnika in profesorja **Harberda** in Dr. **Hoerel**, ki sta konstatirala, da je **Jugovic**eva bolezen posledica nezgode in sta cenila njegovo izgubo na zmožnosti za delo na 20 odstotkov. Razsodišče je vsled tega obsodilo zavarovalnico na plačilo zaostalih rent v znesku 610 kron 30 vin. in na plačevanje mesečne rente 30 kron 51 vin.

Na znanje!

Prejemamo in objavljamo: — Jednega tukajšnjih gostilničarjev, ki ima tudi mesarijo, so mnogoštevilni železničarji kot njegovi gostje že opetovano pozvali da sceni meso. Ker dotičnik tej zahtevi absolutno ni hotel ugoditi, je javen podružniški shod dne 10. julija t. l. pod predsedništvom sodruga **Pičinina** in v sporazumljenju navzočega mesarja gosp. **Ferdinanda Pošavkota**, ki je železničarjem naklonjen in tudi priljubljen, odnosno točko dnevnega reda rešil tako-le:

1.) vsi v Pragerskem in izven Pragerskega stanujoči železniški uslužbenci dobijo od 15. julija 1908 naprej pri g. Pošavkotu goveje, telečje in svinjsko meso po 1 kroni, po 1 kroni 20 vin. in po 1 kroni 28 vin;

2.) Vsi zborovalci se zavežejo, kupovati vse za svoje družine potrebno meso edino le iz mesnice g. Pošavkota;

3.) vsak mesar, ki bi hotel z nižjimi cenami konkurirati z gosp. Pošavkom, bo od železničarjev brezobzirno bojkotiran.

V organizacijo sodrugi! Samo tem potom moremo napraviti konec brezobzirnemu izkoriščevanju neusmiljenih kapitalistov.

V Pragerskem 22. julija 1908.

Združene železničarske organizacije

vabijo na

veliko ljudsko slavnost,

ki se vrši

dne 2. avgusta t. l.

v vseh gostilniških in vrtnih prostorih Narodnega doma v Ljubljani pod imenom

Porcunkula v Šiški.

Začetek veselice ob 3. uri pop. konec ob 12. uri zvečer.

Vstopnina 40 vin. za osebo.

Vspored veselice je jako raznovrsten in zabaven in se je vsled tega nadejati ogromne vdeležbe.

Veselični odbor.

Koalirane železničarske organizacije

vabijo na

manifestacijski shod,

ki se vrši

v nedeljo dne 2. avgusta t. l. ob 10. uri dopoldan v areni „Narodnega doma“ v Ljubljani.

DNEVNI RED:

- I. Zahteve železničarjev in koncesije vlade.
- II. Sklepi k prvi točki.

Sklicatelji.

Izjava.

Podpisani obžalujem, da sem na surov način razžalil sodruga **I. Baraga** in celi odbor podružnice pravovarstvenega in strokovnega društva za Avstrijo, s tem, da sem govoril javno, da ni blagajna v redu, dočim se je izkazalo, da je blagajniško stanje v popolnem redu.

Vsled tega se zahvaljujem sodrugu **I. Baragu**, da je blagohotno odstopil od nadaljnega sodnijskega postopanja, ter s tem pokazal svoje lojalno ponašanje.

Brežice, dne 19. julija 1908.

Martin Savrič
prožni delavec.

Gostilna

„CASA DEL POPOLO“

(Zadružna delavska gostilna)

Trst, ul. S. Lazzaro in ul. S. Catterina

Domaca kuhinja vedno dobro preskrbljena. — Cene zmerne. — Shajališče zunanjih sodrugov.

Kavarna UNIONE - Trst

Ulica Caserma in ulica Torre Bianca

Napitnina je odpravljena. Velika zbirka političnih in leposlovnih revij in časnikov v vseh jezikih.